

bemutatása világos, rövid, sokszor vezérszó szerű. Ez azonban nincs az értelem rövására. Kár hogy nem mutat rá a munkaiskola módszereire, mert így bármennyire is kedvesek és találóak a tanításokban felhasznált példák, történetek, a tanuló öntevékenységének megindítására nem kap a tanító útmutatást. Még az ily vázaltszerű mintaléceknél is fontos lenne rámutatni arra, hogyan kapcsolhatja be a tanító a gyermekeket az iskolai munkába a tananyag feldolgozása közben. A szemléltetésre nézve elég bőséges tanácsot kapunk. Ellenben hiányzik a táblai rajzok útján való szemléltetésnek tárgyalása. Erre nézve csak a természetrajznál és a földrajznál találunk értékes tanácsokat, rajzokat.

Ismételten hangsúlyozzuk, hogy a vezérkönyvek nem kidolgozott módszernek gyakorlatban való alkalmazását mutatják be, hanem úgy gyűjtik egybe az anyagot, hogy abból a tanító kellő válogatással az általa használt legalkalmasabb módszerrel tanítva felhasználja azt, amit a körülményekhez mértén szükségesnek talál. A vezérkönyvek tanítási vázlatok készítéséhez alkalmas segédeszközül szolgálnak. (—)

Vajkai Julia Éva. Népnevelés a gép századában. Studium.

A proletárgyermek erkölcsi és szellemi színvonala fölemelésére irányuló tevékenység eposza a fenti munka. Olvasása hitet és erőt ad, ugyanakkor a hibák paritására indítékokat szolgáltat nemcsak a tanítórendnek, hanem a munkással legszorosabb kapcsolatot fönntartó üzemek és gyárak vezetőinek is.

Az író és szervező apostoli lendülettel s lankadatlan lelkesedéssel szól olvasóihoz minden sorában. Érezzük a tömegeken segíteni akaró embert, egy jobb nemzedékért küzdő és a jelen ifjúságáért aggódó igazi szociális típusú egyéniséget. Meggyőződésének és szervező erejének eredményét hirdetik azok az intézmények, amelyeket fővárosunkban a proletár gyermekek számára létrehozott.

A világháborút követő zűrzavaros időben alakul meg a Save the Children Fund mozgalom, amelynek eredeti célja a háború sújtotta területeken segítséget nyújtani a gyermekeknek. Később mindinkább a szociális rétegek felé fordul érdeklődésével s feladatául választja a gépesített ipar terén a népnevelés fölkarolását. Felismeri, hogy a mai oktatás nem tart kapcsolatot a mindennapi élettel. Célja az iskola és a való élet közötti híd megépítésével az emberiséget a civilizáció nagy válságán keresztülsegíteni. Korunk lelke megrendülésének ugyanis a művelődés és gazdasági fejlődés közötti egyensúly megbomlása az oka. A gazdasági fejlődés szédületes gyorsasága magárahagyta a lesüllyedt civilizációt. Megoldás nem lehet a rombolás, a gépek elpusztítása vagy leállítás, mert ez az emberi szellem fejlődéstörvényével ellenkeznék. Egyetlen út: a régi harmónia megteremtése a civilizáció fokozásával a tömegek szellemi és anyagi szintjének emelése által.

A könyv további fejezetei a munkás és a gép közötti mélyreható viszonyt tárgyalják. A gép új feladatok elé állította az embert, akinek lelki hatását még nem ismerjük eléggé. A gépipar gyors fejlődése megakadályozta a lélektan — és pszichotechnikával való együthaladást. Így a gépesített munka lelki befolyásának ellensúlyozására ma még csak törekvésekkel, mint megoldással találkozhatunk.

A legfőbb hibák, — mint a művelet természetes bevégződésének hiánya, a munka céljainak láthatatlanná válása a pszichotechnika fejlődésével idővel csökkenthetők, de egészen soha le nem küzdhetők. E mellett a munkást semmilyen irányban nem fejleszt, nevelő hatással nincsen és hiányzik a legegyszerűbb kézimunkával is együttjáró alkotás öröme.

A mai iskolarendszer ezen hibák leküzdésére nagyon csekély alkalmat nyújt.

Nem számol növendékeinek életközeli szemléletével, a proletárok realitásában felnövekvő gyermekeinek igényeivel. Így indul meg a Save The Children Fund mozgalom egy új nevelési rend megteremtéséért és hozza létre a „kis iskolá”-kat. Gondolatmenetében átfogó, mély megalapozottságú, a munkásgyermekek életigényéhez jobban simuló nevelési rendszer körvonalai bontakoznak ki.

Rendkívül értékes és szinte érdekfeszítő leírását kapjuk a munkaiskolának. Az önkormányzat pedagógiai alkalmazása ma itt jut teljes érvényre. A fontos munkástulajdonságok kibontakoztatása áll az iskola homlokterében. A mai termelés ugyanis a munkástól kettős, szinte ellentétes hajlamot követel. Részből a termelés gyorsaságát elősegítő ismétlődő munkát, amely csökkenti a lélek rugalmasságát. Másrészt pedig az új iparcikkek termelésénél a gépben előállott változáshoz való gyors alkalmazkodást, tehát rugalmasságot. A munkaiskolák a sokoldalúság jelszavával és gyakorlati megvalósításával törekszenek az ifjút új feladatok gyors elsajátítására alkalmassá tenni. E mellett a minőségérzék fejlesztése, vezetők, előmunkások képzése, az Ifjúsági Vöröskereszt bekapcsolásával a szociális érzés fejlesztése is célja. Különösen az Ifjúsági Vöröskereszttel való együttes tevékenysége jelentős nemzeti szempontból. Kialakul az ifjú-munkás-nemzedékben a kölcsönös segítség, a kölcsönös függés tudata. Egy olyan társadalomszemlélet, amelyben mindenkit a közösség gondolata a krisztusi önzetlen szolgálat benső érzése fűt és indít cselekvésre. Főemelkedik általa a közösségi élet legmagasabb síkjára: az erkölcsiség megvalósításához.

Az „Utószó” hangsúlyozza a munkás és munkaadója közötti szolidaritás ki-fejlesztését. Érezze a munkás tevékenységének fontosságát, amely egy nagy gazdasági folyamatnak a része. Vállaljon lelkiismeretében felelősséget az egész üzemért, legyen tájékozva annak piacról, az árak alakulásáról. Így válik maga is szerves tényezőjévé a termelésnek s ha szervezetét a munka fel is őrli, emberi méltósága azonban megmarad

Tóth Béla Zoltán.

Szentiványi Jenő: A kőbaltás ember. Sebők Imre rajzaival. VI. évf. Könyvbarátok Kis Könyvei 2. sz., Kir. Egyetemi Nyomda, Bp., é. n. (1937.) 229 l. Ára: 3.80. P.

Ifjúsági regényirodalmunk közkeletű hibaforrása a témaszegénység. Ha akad is dús képzelőerővel rendelkező író e viszonylag elhanyagolt műfajban, akkor legtöbb esetben nem számít erényül a mértéktartás s az ifjúkor lélektanának szempontjait mellőzve: *a felnőtt társadalomhoz szól.*

Szentiványi Jenő az eseményfűzés, a mesebonyolítás tekintetében érdemes munkát bocsát közre. A Bükk-hegység rengetegeiben viaskodó kőbaltás ember élet-körülményeit s a környezet kőkorszakbeli voltát mesterien varázsolja elénk, csupán egyetlen marasztaló észrevételünk akad vele szemben. *Kár, hogy stíluskészségével is nem alkalmazkodik a 12–16 éves ifjúság értelmi szintjéhez.* Szerzőnk ugyanis szem elől tévesztette azt, hogy ifjúsági regényt — manapság — 16 éven felüliek csak elvétve forgatnak, következésként jellemző szóhasználati és mondatkapcsolásai *nem léphetik túl a 16 esztendő gyermekevilág teherbíró képességét.*

E figyelemztetésünket annál inkább vegye fontolóra „A kőbaltás ember” szerzője, mivel biztató fejlődéséhez megtaláljuk a gazdag téma-választékot, az elevenítő, sokszor talán túlszínes fantáziát, csupán még az ifjúság stíluskészültségének megfelelő alkalmazkodás valóraváltása, mint az élvezhetőség elsőrendű követelménye, várat magára.

Wagner Ferenc.